

M N I K O R D

N E L J A S K O R D : D E T S E M B E R 2 0 1 5

PEIGMEESTE ERIKURSUS

Novembris juhtus Luksemburgis ajalooline sündmus – algasid esimesed eesti keele kursused väljaspool Euroopa institutsioone! Õpetaja **Tea Reinvald** räägib ajalehele Mõnikord, millised on tema esimesed muljed.

Mina kutsun seda “peigmeeste erikursuseks”. Hetkel on kirjas 28 õppurit, nendest kaks daami Barbara ja Hannele. Proua Hannele on Soomest ja teda tõi kursusele huvi eesti ja soome keele võrdleva õppimise vastu.

Ülejäänud kursuselased on kas juba pereinimesed või plaanivad peagi selleks hakata. Ühine nimetaja (meeste puhul) on Eesti päritolu naised/pruudid.

Muidugi on eesti keele huviliste arv üle ootuste suur ja nende päritolu maa-de diapason lai: USA (New York), Iirimaa, Ühendkuningriigid (Birmingham, Bristol), Kreeka, Itaalia, Poola, Soome, Hispaania, Saksamaa, Prantsusmaa ja Luxembourg. Kõiki on Luxembourgis toonud tööülesanded.

Selline keelekursus on ka omamoodi Eesti kultuuri saadik erinevates kultuurides ja väga sümpaatne on, et “peigmehed” sellist huvi on ilmutanud!

Esimesed paar tundi on näidanud, et kõigil osavõtjatel on olnud võimalus ka Eestit külastada ja nende geograafilised teadmised Eesti erinevatest asulatest on väga head. Motivatsiooni tundub olevat ja see on selgelt võrdelises sõltuvuses peres kasvavate laste olemasoluga.

Emad vestlevad ju lastega tavaliselt oma emakeeles ja nii soovivad võõrmaailmast isadki a) sellest aru saada, b) ise aktiivselt osaleda. Mõnigi isa ütles, et nende senine keeleoskus piirdub väljendi “Issi, mul on pissihäda” või

“mine kohe magama” arusaamisega.

Iseenesestmõistetavalt valdavad õppurid vabalt väljendeid “ilus tüdruk” ja “ma armastan sind”. Enamikel on selged numbrid ühest kümneni. Edasine keelepõld on siiani kündmata.

Samuti hakkab silma-kõrva vabas maailmas kasvanud õpilaste avatus ja sundimatu suhtlemisoskus. Ollakse valmis koheselt ning laia naeratusega õpitud sõna või väljendit praktikas kasutama. Väga positiivne!

Õppimine toimub sõbralikus, naljatlevas, ent tõises õhkkonnas. Enamasti on õppijad noored või varases keskeas, ent grupiga on liitunud ka paar kuldseas ees häärasmeest. Huvitav kogemus nii õpetajale kui õpilastele. ■

Kokku toimub esialgu kuni jaanuari lõpuni kümme keeletundi. Tasu on sada eurot.

Õpetaja Tea Reinvald tutvustab kolmandale grupile esimeses tunnis õpikut. Seljaga istuvad Thierry (paremal) ja Jean Philippe, akna all istuvad aga vasakult alates Roger, Daniele ja Hassen. Foto: Margit Liivo

Miks nad õpivad eesti keelt?

Katarina Liivo küsis eesti keele õppijatelt kolm küsimust:

- 1 - Mis motiveerib sind eesti keelt õppima?
- 2 - Oskad sa juba natuke eesti keelt või oled päris algaja?
- 3 - Mida sa sellelt kursuselt ootad?

Raymond (emakeel on luksemburgi keel)

- 1 - Soovin oma lastest aru saada.
- 2 - Oskan Eestis olles õlut tellida ja ennast ära lüües vanduda, mis on ju juba päris hea, kas pole!
- 3 - Õppida midagi uut läbi nalja ja naeru.

Jean Philippe (prantsuse keel):

- 1 - Andsin juba ammu oma naisele lubaduse. Kui külastame sõpru ja sugulasi Eestis, tahaksin osaleda jutuajamistes ning paremini Eestis lõimuda.
- 2 - Natuke juba oskan, olen proovinud erinevaid meetodeid.
- 3 - Parandada olemasolevat keeleoskust, rohkem harjutada, tunda kõneldes end kindlamalt.

F. (ei soovinud oma nime avaldada, prantsuse keel):

- 1 - Tahaksin ladusamalt suhelda oma naise perekonnaga, osaleda oma naise ja lapse vestluses... Ja muu hulgas omada „sala-keelt“ reisides.
- 2 - Hetkel on vaid õige pisut algteadmisi.
- 3 - Rääkida vabalt kas jõuluks või jaanuari lõpuks, pärast 10 keeletundi!

Daniele (itaalia keel):

- 1 - Soovin õppida oma naise emakeelt.
- 2 - Olen algaja, oskan paari sõna.
- 3 - Saada hakkama lihtsama jutuajamisega.

V. (ei soovinud oma nime avaldada, prantsuse keel):

- 1 - Motivatsiooniks on minu tüdruku kultuur.
- 2 - Olen käinud 6-kuulisel kursusel.
- 3 - Arendada rääkimisoskust.

Thierry (prantsuse keel):

- 1 - Eesti keelt panevad õppima pere- ja seltskondlikud põhjused.
- 2 - Mul on juba algteadmised ja üsna hea kõrv, kuulates naise ja sõprade juttu.
- 3 - Hakata ise lauseid moodustama ja olla vestluses aktiivsem.

Gregoris (kreeka keel):

- 1 - Saada paremini aru Eesti kultuurist ning suhelda oma lastega.
- 2 - Olen eesti keelt ise pisut õppinud, kuid mitte struktureeritud kursusel.
- 3 - Loodan omandada algteadmised, mõista, kuidas keel toimib ning jätkata järgmisel tasemel.

Kõige raskem õ-täht ja käänded

Eva Maria Seitam-Maiquez rääkis oma hispaanlasest isa **Alejandroga**, kuidas temal on juba õnnestunud eesti keel päris hästi selgeks õppida.

Kui kaua sa oled eesti keelt õppinud?

Ma ei ole seda otseselt õppinud. Ma ei ole näiteks käinud kursustel, vaid olen ise õppinud. „Õppinud“ olen ma seda aastast 1997, kui ma su emaga tuttavaks sain.

Kui hästi sa enda arvates eesti keele rääkimisega hakkama saad?

Saan hakkama. Ma räägin ja saan enam-vähem kõigest aru. Natuke vähem

oskan ma eesti keeles kirjutada ja lugeda.

Miks sa eesti keelt õppima hakkasid?

Ma hakkasin seda õppima, sest ma kohtusin su emaga ning ma tahtsin tema keelt osata, tema pere ja sõpradega rääkida ja tema kultuurist rohkem teada saada.

Millised on sinu kogemused eesti keeles rääkimisega?

Kõige raskemad on eesti keeles „õ“-täht ja käänded. Mulle tundub, et eestlased on väga tänulikud, kui sa nende keelt õpid ja räägid.

Lugemisööd on siin valged

Oktoobris teist korda toimunud Luksemburgi Eesti Kooli korraldatud lugemisöö läks kenasti korda. Fotoreportaaži panid kokku **Rein Rebane** pildistajana ning pilte valisid ja mõtlesid välja pildiallkirjad **Katria Kivik, Mirte Kurm, Sadu Saks** ja **Eva Maria Seitam-Maiquez**.

“Lapsed olid tublid ja osalesid ilusasti tegevustes,” ütles üks korraldajatest Mari-Liis Kivioja ajalehele Mõnikord. Lugemisöö tegevustes osales 48 last, kellest Dommeldange'i kaunis skaudimajja jäid ööbima 34 last.

Tegevused toimusid neljas vanuserühmas – kõige nooremad olid nelja-aastased ja vanimad üheksa-aastased. Tegevusteks olid jutustamismängud (juhtisid Pille Defense-Palojärvi ja Kadri Tuvike), teater (Mairis Minka ja Kiia Paal), liikumismängud (Anella Aasmaa ja Joonas Jakobson) ning küpsetamine (Merle Jakobson ja Ene Saare). Tegevuste lõppedes sõid lapsed koos valmistatud õunaroose ning vaatasid iga rühma ettevalmistatud etendust.

▲ **Kas süüa või mitte süüa, selles on küsimus!** Noore Hamleti osas Thomas Cousins, tema käe tagant paistab Kaur Kelt.

▼ **Vennad karusüdamed.** Joonas Tuvike (vasakul) ja Gregory Defense mängisid tegelikult Kakuse-muinasjutus karusid.

▲ **Juuksekarvad ei käi retsepti!** Köögijuhendaja Merle Jakobson ning noored kokad (vasakult alates) Katarina Lentz, Kristjan Jaak Kiiker, Ruben Kallaste, Tanel Tuvike, Mia Vunder, Ave Hussar, Laura Delsaux

► **Panin ukse kinni. Oi, Oi, Oi!** – Kaspar Kägo (paremal) ei lase uksest sisse Henri Rebast.

►► **Ärge segage! Ma rullin!** – Klassi näitab Mark Alex Seitam-Maiquez.

▼ **Mida värki! Liiga soolane!!!!** Üllatunu osas Gregory Defense.

▼ **Minu kaisukas!** – Õpetajat kuulavad Sofia Michalopoulou (vasakul) ja Maria Hind.

Raivo Tulva jätkab Luksemburgi ajaloo tutvustamist. Seekordne osa räägib Luksemburgi hiilgeajast ning sellele järgnenud pidevast käest kätte käimisest.

Chiny krahvkonna (täna Belgia Luxembourg provintsi lõunaosa-toim.) ostmise järel 1364. aastal saavutas Luksemburgi pindala maksimumi, hõlvates 10 000 ruutkilomeetri suuruse ala. Võrdluseks, täna Luksemburgi riigi pindala on neli korda väiksem!

Aastatel 1354-1443 eksisteerinud Luksemburgi Hertsogiriiki valitsenud Luksemburgi dünastia oli võimsam keskaegses Euroopa Liidus - Püha Rooma riigis. Sellest kuningakoost võrsus mitu Saksa-Rooma keisrit ja kõrvaliinide esindajad istusid troonidel üle kogu mandri. Peatume kahel neist, Wenceslausil ja tema pojalt Sigismundil.

Karl IV (Wenceslaus/Vaclav), Saksa-Rooma keiser ja Tšehhi kuningas on tänaseni tšehhide staarkuningas. Tema valitsemisaega aastatel 1342-1378 loetakse riigi kuldajastuks. Ta rajas Praha Karli ülikooli ning legendi järgi paigutas 1357. aastal esimese kivi Praha sümbolisse, Karli silda.

Tema poeg Sigismund mängis ajaloo sama suurt rolli nagu isagi, olles aastatel 1410-1437 Saksa kuningas ja

MAAILMA VALITSEJAD

Tekst ja fotod Raivo Tulva

Luksemburgi dünastia oli võimsam "keskaegses Euroopa Liidus" – Püha Rooma riigis.

aastatel 1433-1437 Saksa-Rooma keiser, istudes Ungari, Horvaatia, Rumeenia ning Böömi (Tšehhi) troonidel. Erinevalt oma rahvuskangelasest isast on Sigismundi Tšehhimaal antikangelane. Tema käsul põletati 1415 aastal tuleriidal Jan Hus, tšehhi usureformator ja filosoof. Sellest süttis hussiitide sõda. Sigismund suri 1437. aastal, jäädes viimaseks Luksemburgi dünastiast põlvnevaks kuningaks.

Sel ajal, kui Wenzel ja Siggy suures ilmas mehetegusid tegid, roolis oma õrnade kätega riigitööri Wenzeli lapselaps Elizabeth, kellel õnnestus peale väikest susserdamist hertsogiriik edukalt pankrotistada.

1443. aastal koputati värvatele kohtutäitur ja pankrotihaldur ühes isikus - Burgundia hertsog Philippe Hea, kes küll eriline heategija ei olnud. Ta vallutas ilma pikema jututa linna, liites riigi neljaks sajandiks Madalmaadega.

Pudru ja kapsad

Algas raske ja segane periood. Kui siiani rõhus rahvast kohalik hegemoon, siis nüüd hakkasid valitsejad vahetuma tihedalt nagu Tallinna endise linna nõunikud. Lisaks monarhiate vereliinide sebiooperlikule saspuntrale soodustas seda Luksemburgi kindluse strateegiline asukoht Euroopa malelual kolme ülivõimu - Saksamaa, Prantsusmaa ja Madalmaade huvide ristumiskohas. Sajandite jooksul kasvas kindlus suurimaks ja paremini kaitstumaks Euroopas, saades tuntuks "Põhjamaade Gibraltarina".

Aastal 1479 piirasid konnamaiad naabrid kindlust pikalt, kuid alles 1542. aastal õnnestus neil koib ukse vahele saada ja linn alistada. Prantslaste pidu ei kestnud siiski kaua. Kaks aastat hiljem löid madalmaalased nad minema. 1552. aastal olid prantslased jälle jaol, anastades seekord maa lõunaosa.

1555. aastal loobus Saksa Rooma riigi valitseja Karl V oma poja, Hispaania kuninga Felipe II kasuks troonist. Madalmaad, mis siis kuulusid Hispaaniale, läksid tükki Luksemburgiga Madridi võimu alla. Kohale toodi Hispaania garnison ning esimese tööna hakati kaasajastama kindlust. Ka härgade turuhinnad tõusid taevasse.

1564. aastal algas Madalmaades Hispaania võimu ja katoliikliku inkviisitsiooni vastane ülestõus, mis päädis Põhja-Madalmaade iseseisvumisega. Lõunaosa koos Luksemburgiga aga jäi endiselt Hispaania võimu alla. Härjad

kuulutati väljasurevaks liigiks.

Püreeneede rahuleping, mis sõlmiti 1659. aastal, lõpetas 24 aastat kestnud Prantsuse-Hispaania sõja. Lepinguga kohustus Hispaania loovutama Prantsusmaale Luksemburgi lõunaosa ühes Thionville'iga. See aga ei toonud veel rahu, sest kaks aastat hiljem haaras Pariisis härjal sarvist Louis XIV. Tema eesmärgiks oli suurendada Prantsusmaa valdusi ja mõju.

1684. aastal vallutasid Prantsuse väed kindral Vaubani (kes tuntud eelkõige sõjaarhitektuuri isana) juhtimisel Luksemburgi. 1687. aastal käis külas "Päikesekuningas" isiklikult, mille järel käärus Vauban käised üles ja alustas uue moodsa garnisoni rajamist. Vaubani projekteeritud saab imetleda Kirschbergil, Rhami platool ja Pfaffenthalis Vaubani tänaval. Härgade arvukus hakkas tasapisi tõusma.

Prantslased aga ei viibinud Luksem-

burgis seekordki pikalt. 1698. aastal taastas Hispaania Rijswiki rahulepinguga võimu Luksemburgis. Uudis, mille peale veel alles jäänud härjad silmad punni ajasid ja ummisjalu naabermaadesse tormasid.

Ka uus sõda koputas uksele. 1701. aastal alustati Hispaania pärilussõjaga. Mõistagi ei jäänud puutumata ka meie väike suurihertsogiriik. Võim Madalmaades vahetus. 1715. aastal seadsid praeguse tõlkekeskuse kohal end mugavalt sisse uued bossid, austerlased. Kergendunult hakkasid härjad tasapisi kodumaale naasma.

Villeroy&Boch

Austria võimu all õitses ja arenes Luksemburg nagu Tallinna linn. 1766. aastal leidis aset kauaoodatud sündmus, mis tänaseni kujundab paljude eestlaste maitseelistusi. Bochi vennaksed viisid Luksemburgi äriregistrisse pisikese öko-portselanitöökoja asutamisdokumentid.

Vaatamata Villeroy&Bochi esimestele arglikele käkerdistele algas 1789. aastal siiski Suur Prantsuse revolutsioon. 1795 kraapisid revolutsiooni saadikud Luksemburgi värvate taga ning peale seitsmekuulist piiramist toimus kesk-turul uute giljotiinimudelite avalik esitus. Luksemburg giljotineeriti lihtlaseks Metsavallaks (Departement de Forets). Prantslased jäid seekord siia-kanti 1814. aastani.

Viini kongressil 1815. aastal, kus Euroopa riigid püüdsid peale Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdasid tekkinud kaosele piiri panna, asutati autonoomne Luksemburgi riik Saksa Konföderatsiooni koosseisus Madalmaade kuninga William I haldusalas.

Linnas seadis end sisse suur Preisi garnison. Kuigi see võib tunduda järgmise okupatsioonina, näitasid gallupid, et inimesed kiitsid asjade käigu heaks. Väikesele rahvale andis vennaliku suurriigi sõjaline kohalolek võimaluse rahulikult eluga edasi minna, kartmata uusi vallutajaid.

Väikesele rahvale andis vennaliku suurriigi sõjaline kohalolek võimaluse rahulikult eluga edasi minna.

Elu läks aga aina lõbusamaks. 1830. aastal süttis Lõuna-Madalmaades mäsu, kasvades Belgia revolutsiooniks. Maa sai iseseisvaks ja Luksemburgist üheksaks aastaks killuke Belgiast. Londoni rahu jagas 1839. aastal Luksemburgi kaheks. Prantsuskeelne osa muutus samanimeliseks Belgia provintiks. Ülejäänud 2 586 km², mis ajaloo tsentri fuugist välja võeti, moodustas uniooni Madalmaadega.

Mis sellest segapudrust edasi sai, saate teada juba järgmises lehes. ■

Anna jooksis end Luksemburgi meistriks

12-aastane **Anna Lensment** tegeleb vabal ajal kergejõustikuga ning nii edukalt, et on juba kahekordne Luksemburgi meister. Annaga käis rääkimas **Hans Loik**.

Kuidas sa sattusid kergejõustikuga tegelema ja miks see sulle meeldib?

Minu huvi sai alguse nii, et mu Eestis elav sugulane käis kergejõustikus. Mõnikord käisin temaga kaasas, me tegime koos trenni ning üsna varsti hakkas see mulle meeldima. Nii ma otsustasingi Luksemburgis kergejõustikuga jätkata. Kergejõustik meeldib mulle sellepärast, et seda tehes saab palju liikuda, hüpata, visata ja joosta.

Kui kaua sa oled kergejõustikuga tegelema ja kui kaua sa kavatsed jätkata?

Praegu algab mul kolmas aasta kergejõustiku trennis. Ma jätkan, kuni ma Luksemburgist ära kolin, ja selleks ajaks, kui ma ülikooli lähen, on mul klubi juba valmis vaadatud. Tegelikult on raske öelda, kaua ma jätkan, aga igatahes teen seda nii kaua kui võimalik.

Kui tihti sa käid võistlustel?

Igal aastal on mul nii suvel kui ka talvel mitu võistlust. Lisaks korraldatakse iga kahe nädala tagant väiksemaid võistlusi. Talvel teen enamasti pikamaajooksu, aga suvel võisteldakse staadionil ka viskealades. Mul on igal hooajal seitse või kaheksa võistlust. Kokkuvõttes on mul aastas 14 või 15 võistlust pluss suvised võistlused.

Millise oma võistluse üle oled sa kõige uhkem?

Mul oli üks võistlus, kus pidin jooksuma 2000 meetrit, ja kus mul läks väga hästi. Kuigi mulle 2000 meetri jooks eriti ei meeldi. Seal oli ka kaugushüpe, mis tuli ka kenasti välja. Ja siis oli mul suvel üks võistlus, kus ma võitsin kõik, mis oli kavas. See tegi mulle palju rõõmu, et sain poodiumil esikohal seista. Ma olen tulnud kaks korda ka Luksemburgi meistriks krossijooksus.

Mida sa vabal ajal teed?

Mulle meeldib joonistada, lugeda ja flööt mängida. Ma plaanin minna kooli orkestrisse flööt mängima. (Anna õpib Luksemburgi Euroopa Kooli keskkooliosa 2. klassis) Mõnikord lihtsalt käin sõpradega ringi – kinos, linnas ja mujal.

Anna Lensment tõkkeid vallutamas. Foto: Laurent Maack

ANNA REKORDID

Klubis CSL treeniv Anna Lensment on tulnud kaks korda Luksemburgi meistriks krossijooksus: 2014. aastal vanuserühmas Debutantes ja 2015. aastal vanuserühmas Scolaires. Lisaks võitis ta 2014. aastal pronksmedali mitmevõistluses Debutantes-vanuserühmas.

Mitmevõistluse aladest tuli Annal kõige paremini välja 800 m jooks. Medalit võites jooksis Anna aja 2.42,3, millega püstitas ka oma koduklubi CSL rekordi oma vanuste seas. Tänavu viis Anna oma rekordi 800 meetri jooksus juba 2.37,3-ni. Võrdluseks, Eesti alla 16-aastaste tüdrukute tänavune parim tulemus sel alal oli 2.25,4, Anna oleks oma tulemusega endast kolm aastat vanemate tüdrukute seas edetabelis 22. kohal.

Veel tulevad Annal hästi välja kaugushüpe (parim tulemus 4.14) ja 60 m tõkkejooks (parim aeg 11,4).

Hans Loik

OTSIME TUBLISID NOORI

Meie armsad lugejad, andke palun meile teada noortest eestlastest, kes on Luksemburgis edukad sportlased või tublid mõnel kultuurialal või lihtsalt andekad. Siis me hea meelega kirjutame neist! Kirjutage meile: monikord.toimetus@gmail.com

Miks?

Hans Loigu koomiks

SUPILINNA SALASELTSI TAHAKS VEEL VAADATA

Selle aasta maikuu tuli kinolinale Mika Keräneni raamatute põhjal vändatud film "Supilinna Salaselts".

Film räägib neljast lapsest, kes otsustavad teha salaseltsi ja lahendada lõpuni iga

juhtum, mis ette sattub. Järgmisel päeval tabab linna epideemia, mis muudab kõik linna täiskasvanud lasteks. Lapsed otsivad vastumürki, kuid selleks tuleb neil sobrada ajaloos ja võidelda Leo gängiga ja Maskimehega. Ühes episoodis aitab lapsi Eesti meistsumomaadleja Baruto, kes mängib ühe peategelase isa.

Minule film väga meeldis, sest see oli põnev, hoidis hästi pinget õhus ja oli ka väga lõbus. Mina läheks väga hea meelega just nendel põhjustel seda filmi uuesti vaatama. Võib-olla ei tuleks filmi vaatama minna päris väikestega, sest vahepeal on ikka täitsa hirmus!

Minu lemmiktegelased olid filmis Mari, keda mängis Olivia Viikant ja Leo, keda mängis Rakvere reaalgümnaasiumis käiv Sten-Markus Rohtla. Filmi tegevus toimub Tartus Supilinna-nimelises linnaosas, millest on ka filmi pealkiri.

Katria Kivik

KRISTIN VÕISTLES EUROOPA PAREMIKUGA

Mõnikord eelmise numbril kangelane ratsutaja Kristin Koppelmaa (fotol) osales suve lõpus Austrias Euroopa meistrivõistlustel.

„Kahtlemata oli see Kristinil elu võistlus, isegi kui kokkuvõttes jäädi 105. kohale. Nõustume meie tiimijuhhi Katrin Isoki ütluse-

ga, et tippu ei saagi hüpata teibaga,“ rääkis meie noore ratsutaja ema Terje võistlustest. „Parkuurid olid maksimaalsel kõrgusel ja tehniliselt mitte just nannipunnidele.“

Ilm oli Austrias ekstreemselt kuum, isegi öösi ei jõudnud tallid jahtuda. Päikese käes oli võistluste ajal üle 40 kraadi ning sellises kuumuses tuli Kristinil teises kvalifikatsioonis teha ühel päeval lausa kaks starti.

Euroopa tiptasemel konkurentsist sõitmine andis ema sõnul 18-aastasele Kristinile kirjeldamatut kogemust ja usu, et sellele tasemele on võimalik jõuda.

Septembrist on kevadel Luksemburgi Euroopa kooli lõpetanud Kristin Koppelmaa uueks treeneriks Saksamaa üks tippratsutajatest Tim Rieskamp-Goedeking, kes on proffide seas kahekordne Saksamaa meister. Esimesed võistlused uues tallis ja uute hobustega on juba peetud ja loodetavasti on see alles sissejuhatus!

Hans Loik